

Pedagógus életutak

Ráplí Lászlóné, Elek Piroska

Huszonnyolc éves, még gyermektelen fiatalasszony Ráplí Lászlóné. Elek Piroska, aki a szombathelyi Dési Huber általános iskolában harmadikosokat tanít. A Tánácsics Mihály kollégiumban érem el: a tanteremhíánnyal küszködő megyeszékhelyen az ő iskolájuk is az „utazók” közé tartozik. A randevún szerény, de határozott egyéniséggel találkozom. Olyannal, aki tud adni, de tud követelni is. Nyolc éve tanít: mindig kicsinyeket. Hogy mi úzte erre a pályára?

„Az első indíttatást munkás szüleimtől kaptam, ők neveltek a pedagógusistiztetleire. Édesanyám azt mondta, „én megtanítottalak járni, beszélni, de a világ dolgaival csak a tanítói ismertethetnek meg.” Általános iskolában, a Tolbuhinban olyan tanáraink voltak, akikre felnézhettem, akik példaképeim lettek. Különösen a korán elhunyt Lőrincz Lászlóné, a feledhetetlen Edit néni, aki mellé mint gimnazista ifivezető visszajárhattam, együtt dolgoztunk.

Felidézzük a „prepa”-éveket, az első tanítást, amelyen az „S” betűt kellett osztálytársai előtt megtanítania, az első „tv-lánchosórát”, amelyen attól félt, hogy kifut az időből, s a kamera jobban zavarta, mint korábban az osztályban ülő társai. Aztán a pályakezdés, amely egybeesett a házassággal: az Úttörőházban találkozott Várhelyi Iván cso-

Pedagógusok. Egyikük a pálya elején, másikuk ennek végén. Mindketten megkérdezték: miért éppen őt kérdezem a megye több száz pedagógusa közül? Az alábbiakból talán kiderül: képviselhetik a megye-pedagógustársadalmát...

portjában a két ifivezető, Piroska, és a ma is ifivezető, bár nem pedagógus férje. Aztán pályakezdés Balogunyomban először negyedikeseikkel, aztán másodikokkal:

„A stílusváltás nehéz volt, de ismét szerencsésnek mondhattam magam, hiszen Lőrincz Ottóné szakfelügyelő személyében nagyszerű segítőtőre találtam. Az ifjúsági mozgalomtól sem szakadtam el, csapatképzés-felelős lettem. Aztán a szombathelyi Zrínyi iskolába kerültem szerződéssel, napközibe. Itt tanultam meg azt, hogy a nevelési célokat hogyan lehet megvalósítani. Ha most kellene napközit vállalnom nem félnék tőle, jó iskola volt!”

Aztán ismét váltás következett, a Dési Huber iskola megépülésekor egy fiatal, lelkes, kitűnő tantestületbe került. Sokáig csapatvezető helyettes volt, nemrég választották meg KISZ-titkárnak, s helyettesíti a szülési szabadságon lévő szakszervezeti bizalmi kolléganőjét. Mint gimnazista kapta meg a kiváló ifivezető kitüntetését, a csapatmunkáért dícsérő oklevélét. De hogyan él ma egy fiatal tanítónő?

„Könnyebben, mint azok, akik két-három gyermeket is nevelnek odahaza. Férjessel egyeztetjük az időnket, így jut azért mindenre. Van egy baráti társaságunk még az ifi-korból: összejövünk, beszélgetünk, s nagyon szeretünk kirándulni. Az örömökről, tervekről ezt mondja:

„Talán furcsán hangzik, de öröm az, ha egy tanítványom tanulmányi versenyen jeleskedik, ha bizalommal jönnek vissza hozzám a ma már hetedikés volt kis tanítványaim! Még a pálya elején vagyok, s majd akkor mondhatom, hogy eredményes volt az életem, ha tanítványaim közül legalább egy, szintén ezt a hivatást választja. Mint én, Edit néni példájára...

Takács Mária

Nem idegenként csemetek be Takács Máriaéhoz, Sárovaron, a Berzsényi utca 33-as házba: nevelőm, tanárom volt az ötvenes években, a közszegi képzőben. Mindig nett, karcsú — sugárzó és lobogó egyéniség. Felnéztünk rá, szerettük. A ház mögötti kiskertből jön, eső utáni gyomlálásból. A pedagóguskölcsönél épített ház zárt verandájának asztalán írogé: a minisztérium megbízásából a Kiváló címre pályázó kaposvári és komlói kollégium ellenőrző-anyagát állítja össze. Két éve nyugdíjas, tavaly még vállalt szakfelügyeletet, de idős, beteg édesanyja miatt nehezen mozdulhatott ki még baráti kirándulásra is. Máriaának ez a lakása, de az otthona mindaddig a gyermekeseregől nyüzsgő kollégium volt. Olyan otthon, amelyet ő teremtett és újtott meg minduntalan mások, a fiatalok számára.

Hogy milyen pedagógus és milyen nevelő volt, azt nemcsak a „Kiváló pedagógus”, „Az oktatásügy kiváló dolgozója” és a KISZ-nívódíj fémjelzi, hanem a volt tanítványok között saját emlékezetem is.

„Hősor? Az volt, de fe-

ledhetetlen. Tudod, hogy ott olyan tantestület volt, amelyik a maximumot nyújtotta, mindenkitől csak tanulni lehetett. Emmi nénitől, Tesza nénitől, Piroska nénitől... nemcsak szakmaszeretet, hanem emberséget is. Ma is vallom, hogy vétek volt megszüntetni ezt a középfokú tanítóképzést, hiszen a 14—18 éves korban egy életre meghatározóan fogékony. S bennünk is akkor olyan elszántság lobogott, hogy mindent a gyermekeknek! Igen, mostohább körülmények között voltatok, mint a mai kollégisták, de mennyivel hálásabbak! Mélyről indultunk valamennyien, s örülni tudunk minden kis jónak! A mai gyerekek már természetesen vesznek mindent...”

Igen, Mária megjárta velünk a „hősor”-t. Azt a szakaszt is, amelyről nem tudunk. Arról sem, hogy a pályára a néptanító édesapja — Csöngén 42 évig tanított — példája irányította. Most tudtam meg, hogy a pápai tanítóképző elvégzése után Szegeden először a főiskolára, majd az egyetemre iratkozott be, s szerzett történelem-földrajz oktatására való „jogosítványt”. Hogy a fiúképzőben is tanított, hogy a közszegi évek után egy 30 személyes kollégium vezetését bízták rá Szentgöthárdon, hogy aztán 1956. július 1-től, nyugdíjba vonulásáig a sárvári leánykollégiumot igazgassa, s tanácsal, segítséggel — mint szakfelügyelő — lássa el a többi. De miért hagyta ott a „szakmáját”, miért választotta az ismeretadás helyett a rögzőbb utat, a nevelést, a kollégiumot?

„Én már Kőszegen választottam, s bár többször hívtak tanítani, nem tudtam elszakadni a kimondottan nevelői munkától, amelyben természetesen benne van az oktatás is.

Ezért töltötte ki egész életét családként a mindenkor megteremtett közösség. A nagy család, amelyért felelősséget érzett. Ezért furcsa most a hazai csend, amely odahaza körülveszi. Mégsem bánta meg, egy pillanatra sem, hogy a kollégiumot választotta — visszajáró szeretetünk is ennek bizonyítéka.

Szakály Éva

Fotó: H. P., B. S.